

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació
Direcció General del Patrimoni Cultural
Àrea de Coneixement i Recerca
Centre d'Informació i Documentació del Patrimoni Cultural

4032

Font del Ros (Berga, Berguedà)

Albert Parpal Tamborini, Claudia Pana i Par, Xavier Terradas i Batlle

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

ÍNDIX

I.- Introducció	3
II.- Les Unitats Arqueològiques	11
II.1.- Unitat Arqueològica -N-	11
II.1.a.- Conclusions	21
II.2.- Unitat Arqueològica -SG-	23
II.2.a.- Conclusions	29
II.2.b.- L'espai com a elem. dinamitzador del registre	31
II.2.b.1.- Anàlisi de la distribució de les	
matèries primeres	34
II.2.b.2.- Anàlisi de la distribució de les	
categories de la Cadena Operativa Lítica	36
II.2.b.3.- Conclusions	39
II.3.- Unitat Arqueològica -SGN-	41
III.- Consideracions finals	44

NOMENCLATURA EMPRADA

Base Positiva (BP) : Esclat

Base Positiva Fragmentada (BPF) : Fragment d'esclat

Base Positiva de Segona Generació (BP2G) : Resta de Talla

Base Natural (BN) : Còdol aportat

Base Negativa (BNE) : Còdol fracturat que no participa de la
Cadena Operativa Lítica

Base Negativa de Primera Generació (BN1G) : Nucli

Base Negativa de Segona Generació (BN2G) : Util o instrument

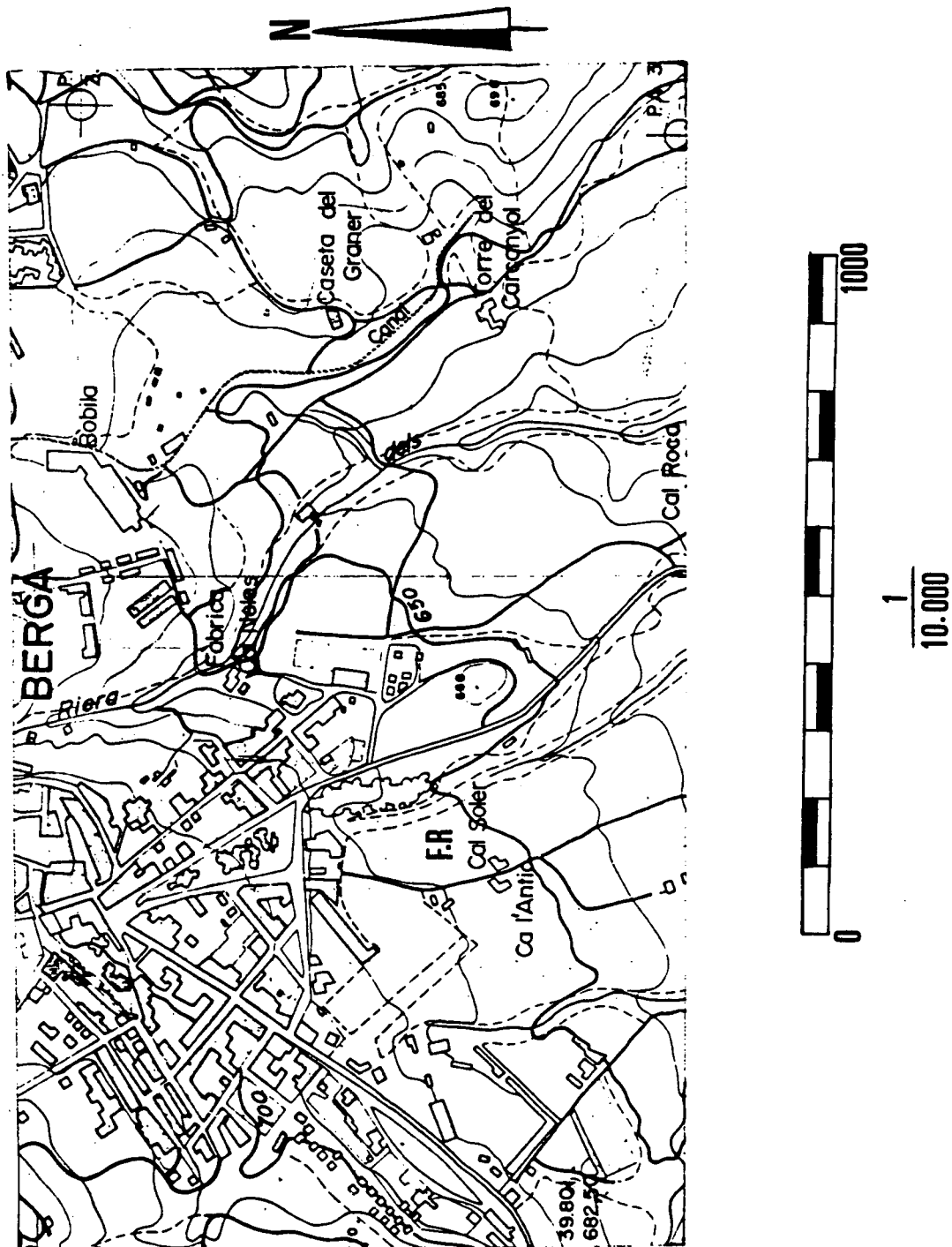
Fragment (FRAG) : Massa de material mineral amb fractures
naturals o antròpiques que no participa de la Cadena
Operativa Lítica

I.- INTRODUCCIO

Els treballs de camp efectuats l'any 1989 al jaciment Font del Ros (Berga, Berguedà) (Figs. 1 i 2) s'han dut a terme des de l'1 d'Agost fins el 30 de Novembre. Durant aquest període el grup de treball ha estat compost per una mitja diària de 25 a 30 excavadors, tots ells estudiants o llicenciats de diferents universitats catalanes i d'arreu de l'estat espanyol.

En aquesta actuació s'ha intervingut sobre una àrea total de 476 metres quadrats, havent'hi diferenciant tres unitats arqueològiques:

1. Unitat arqueològica -N- (neolític) excavant-se una superfície de 150 metres quadrats (fig. 3).
2. Unitat arqueològica -SG- (mesolític), amb una àrea d'excavació d'aproximadament 300 metres quadrats (fig. 4)
3. Unitat arqueològica -SGN- (mesolític - paleolític superior). L'àrea excavada és d'uns 26 metres quadrats (fig. 3).

Cantonada	X	Y
N.W.	484.088	4.662.036,3
N.E.	485.765	4.662.036,3
S.W.	484.088	4.661.022,7
S.E.	485.765	4.661.022,7
FONT DEL		
ROB (F.R.)	484.585	4.661.325

Fig. 1
Plànol general amb la localització del jaciment Font del Ros

Cantonada	X	Y
N.W.	404.000	4.661.713,6
N.E.	404.875	4.661.713,6
S.W.	404.000	4.661.218,1
S.E.	404.875	4.661.218
FONT DEL		
ROB (F.R.)	404.605	4.661.386,3

Fig. 2
Plànol de la ciutat de Berga amb la localització del jaciment Font del Ros

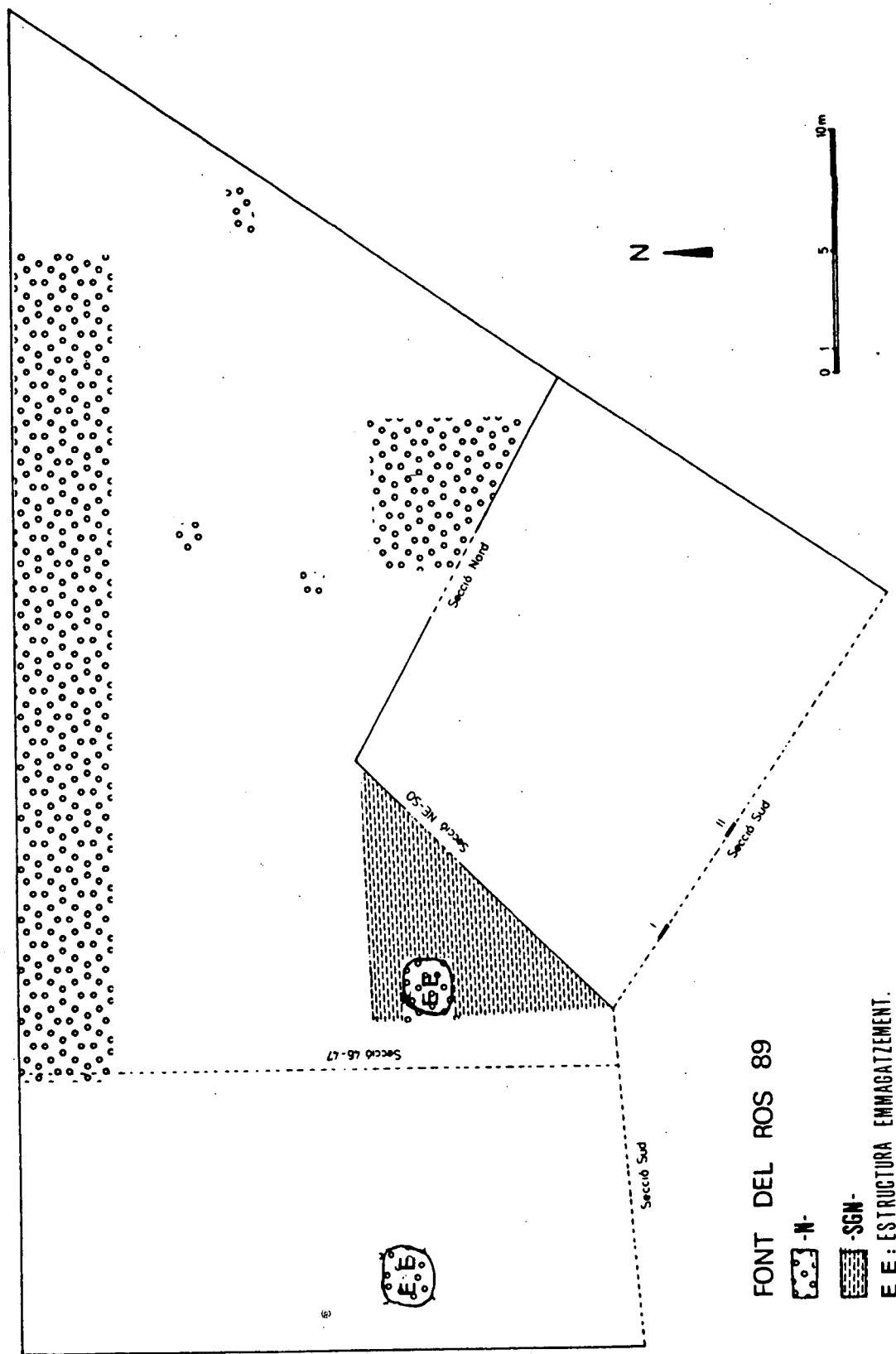

Fig. 3.-
 Font del Ros. Esquema de l'àrea ocupada per les Unitats Arqueològiques -N- i -SGN-

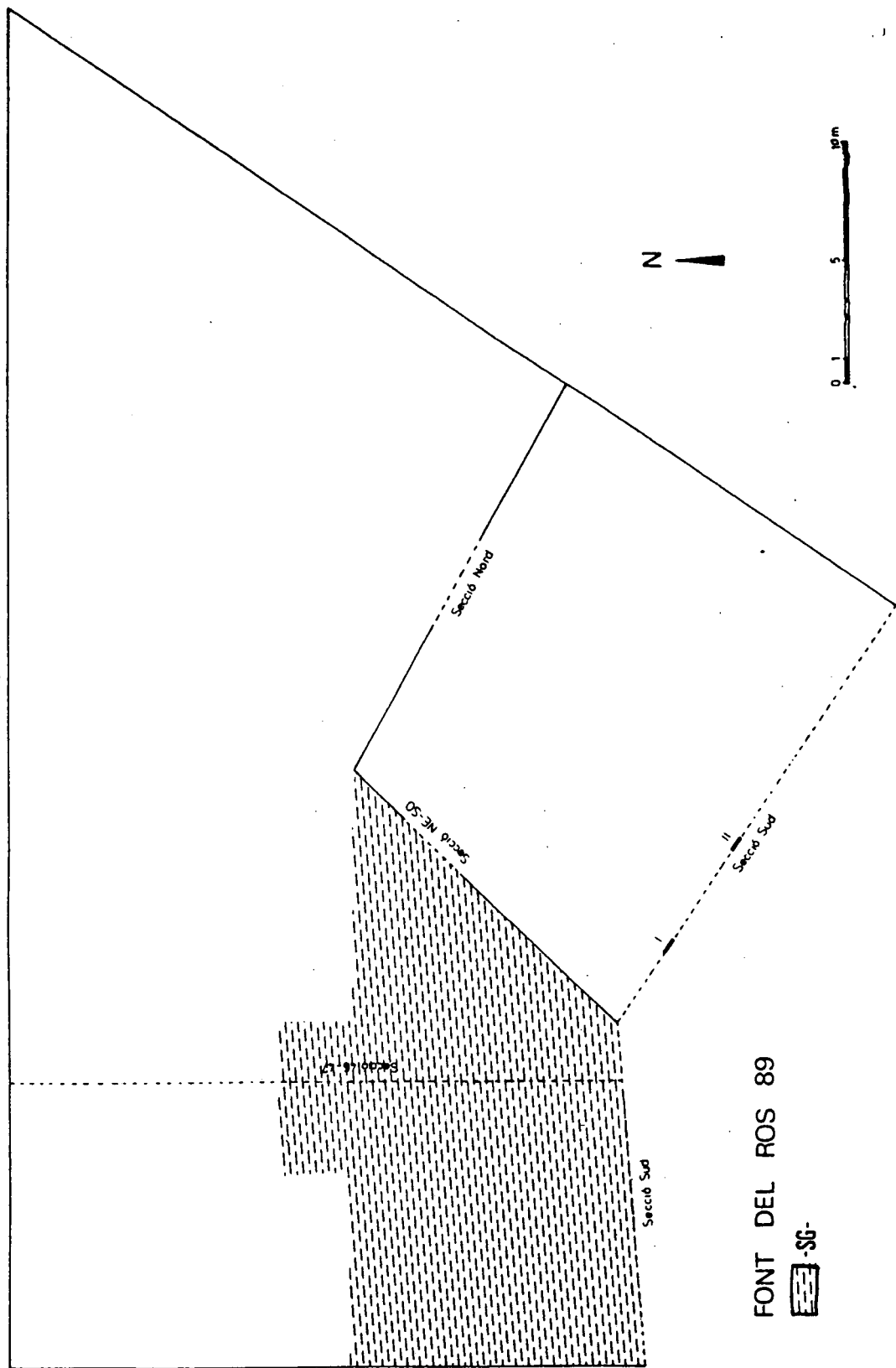

Fig. 4.-
Font del Ros. Esquema de l'àrea ocupada per la Unitat Arqueològica -SG-

El contexte estratigràfic en el que es documenten aquestes unitats és objecte d'un treball monogràfic per part de la **Àrea de Ingenieria Geoambiental del I.T.G.E.** L'experiència obtinguda als treballs de camp dels anys 1988 i 1989, ens ha permès però observar un seguit de pautes, evidenciades a les seccions exposades a la Figura 5 i esquematitzat a la Figura 6. Aquest patró ha repetit la seva dinàmica general a tota l'àrea excavada, amb tan sols petites variacions o fàcies atribuïbles a la micro-topografia del paleorelleu.

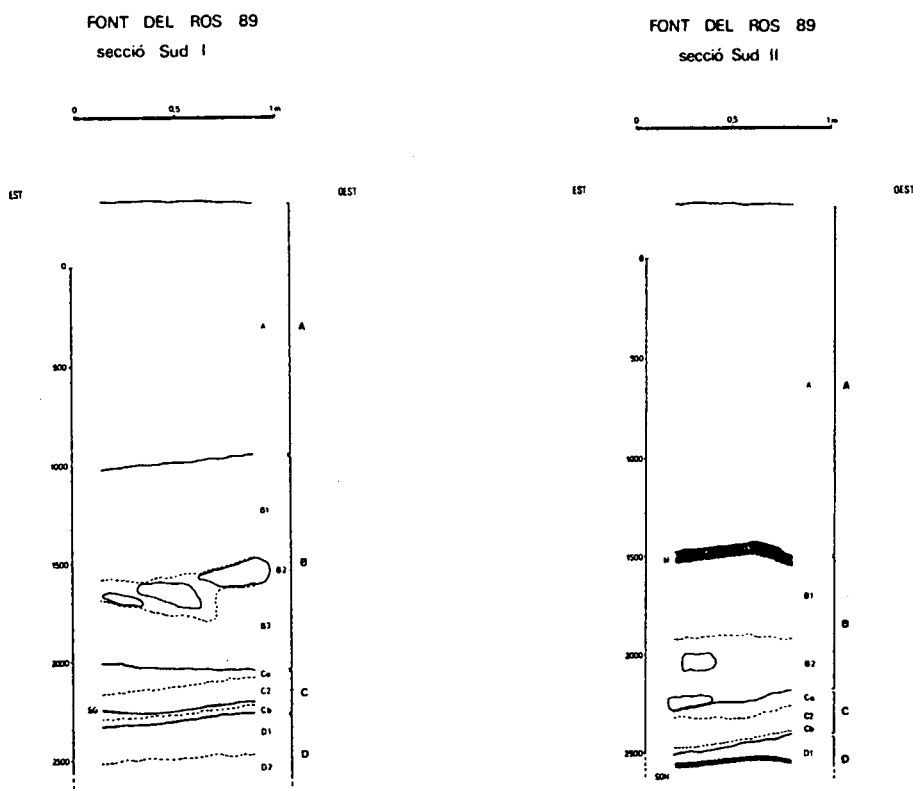

Fig. 5.-
Seccions Sud I i Sud II

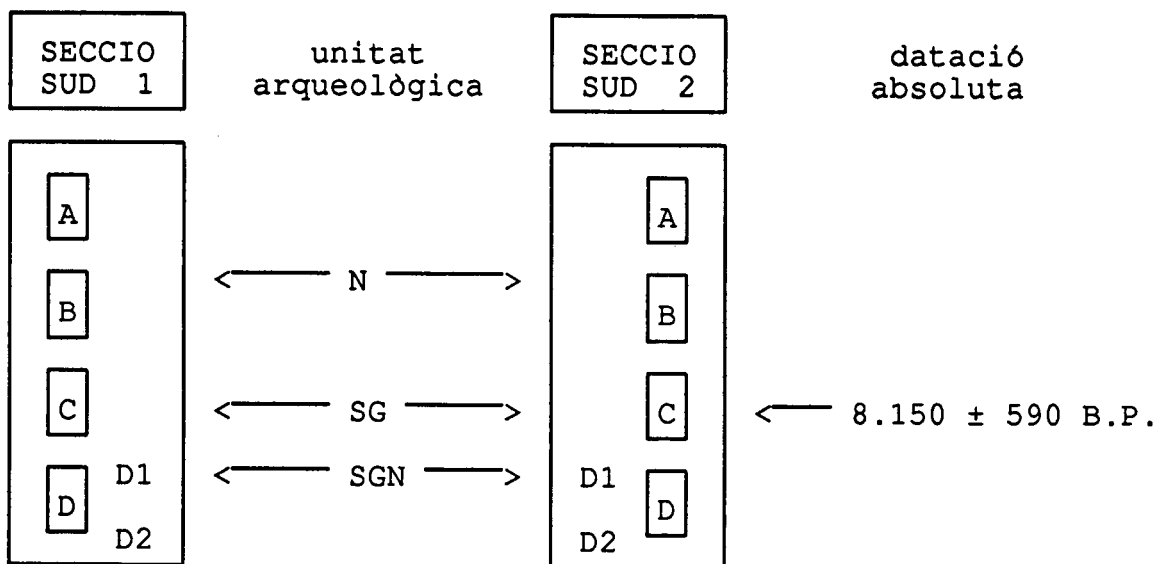

Fig. 6.-
Esquema de la dinàmica estratigràfica observada a la Font del Ros

Durant els treballs de la campanya de 1989 es va observar que les unitats arqueològiques -N- i -SGN- ja havien estat pràcticament destruïdes. Així doncs, la unitat -N- havia estat buidada en la seva major part pel moviment de terres efectuat uns dies abans d'iniciar-se l'excavació, poguent-se excavar tant sols zones molt concretes disperses en l'àrea general de l'excavació (Fig. 3).

Contràriament, la unitat -SGN- semblava concentrar-se a la zona SudEst, justament allà on les màquines incidiren més activament. En conseqüència, tan sols es va poder actuar sobre una àrea marginal de 26 metres quadrats, que suposava el final de la mateixa.

La unitat sobre la que s'ha pogut actuar de manera més intensa, per estar situada a la zona menys malmesa, ha estat la -SG- (Fig. 4), de la qual es disposa d'una datació absoluta¹ (Fig. 6). Aquesta unitat està afectada en alguns punts per l'activitat antròpica de l'ocupació posterior (-N-), en concret per les estructures d'emmagatzament (sitges) de les quals tant sols s'ha pogut excavar la seva base. La seva localització es pot veure a la planta general (Fig 3).

¹La datació ha estat realitzada al Laboratori de Carboni 14 de la Facultat de Químiques de la Universitat de Barcelona, dins el pla de datacions del Servei d'Arqueologia. Correspón a la mostra UBAR-165

II.- LES UNITATS ARQUEOLÒGIQUES¹

II.1.- UNITAT ARQUEOLÒGICA -N-

Els treballs duts a terme el 1988 no varen testimoniar la presència de la unitat arqueològica -N- (Neolític). Malauradament ha estat ara localitzada però força malmesa, documentant-se tant sols de manera parcial a causa de la destrucció que ha sofert.

Per comprendre la seva dinàmica de funcionament cal destacar que es troba localitzada en dos conjunts geològics (B i D), tant en sentit sagital com transversal (Figs. 7 i 8).

¹Totes les dades exposades a continuació són una primera aproximació preliminar extreta del quadern d'excavació, mancant encara una anàlisi i estudi pormenoritzats de les mateixes.

UNITAT ARQUEOLÒGICA -N-

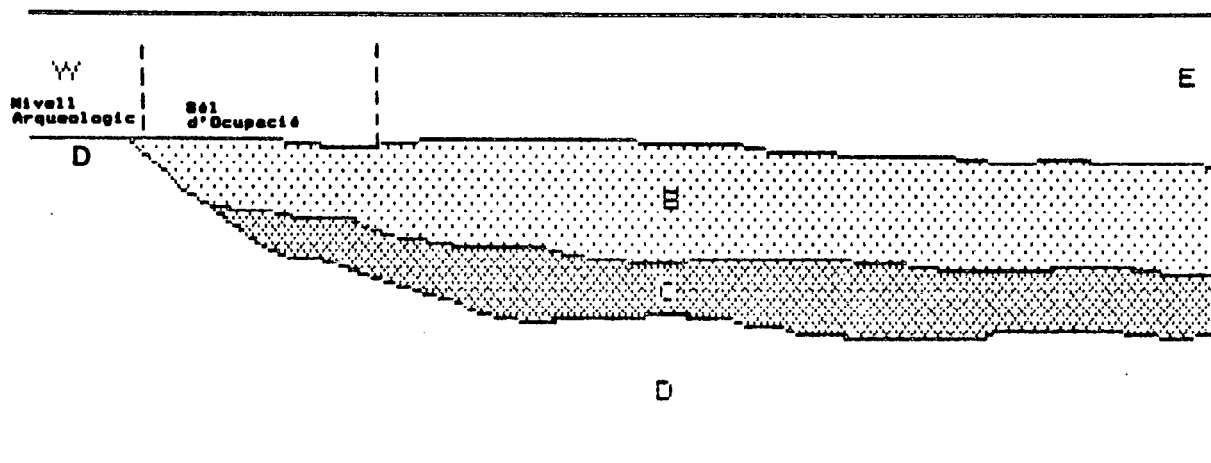

Fig. 7.-
Font del Ros. Secció Transversal

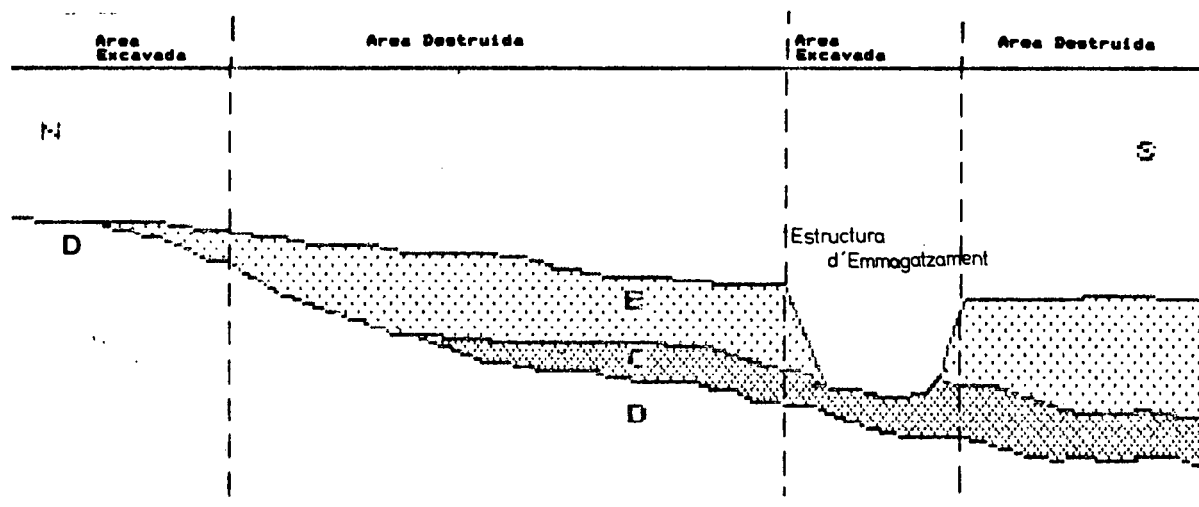

Fig. 8.-
Font del Ros. Secció Sagital

La diferència de comportament d'aquesta unitat al llarg dels 150 metres quadrats excavats ens ve explicada per aquesta dualitat geològica, documentant-se en forma de nivell arqueològic al conjunt D, i com a sòl d'ocupació al conjunt B (Fig. 8).

La unitat geològica D és un paquet homogeni d'argiles taronges, en el qual es dispersa el material arqueològic en gran part del seu espessor. A causa de les seva composició, existeix un risc evident de desplaçaments, sobretot en sentit vertical, especialment quan actuen els fenòmens post-deposicionals. Malgrat aquestes probables alteracions, el material s'ens presenta encara conformant associacions significatives com ara podrien ser els elements d'enterrament que s'hi han documentat.

D'altra banda, al sector NordEst de l'excavació ens trobem amb el que denominem sòl d'ocupació. La unitat arqueològica es recolza en un llit d'oncolits que es troba dins una matriu d'argiles vermelles (conjunt geològic B), siguent aquest llit qui dóna consistència a la base del sòl d'ocupació i qui ha permès que el material arqueològic no patís forts desplaçaments verticals ni hagi estat afectat pels fenòmens postdeposicionals. El registre fòssil d'aquest sòl d'ocupació te una potència màxima de 10 cms.

En ell s'han localitzat tres estructures (fosses) reomplertes d'un sediment diferent, gairebé sense material arqueològic i on tant sols s'ha documentat alguna resta antracològica. S'han recollit les terres que les farcién per analitzar-les i veure si contenen restes paleocarpològiques.

Particularment interessant és la presència a la Font del Ros d'estructures d'emmagatzament -sitges-, corresponents a la unitat arqueològica -N- (Fig. 9). Aquestes estructures s'obren en el conjunt geològic B i atravessen part del C (Fig 8), motiu pel qual es consideren intrusives a la unitat -SG-. En elles el material arqueològic documentat ha estat el següent : ceràmiques informes -on destaca un fragment decorat amb cordò-, fragments de calcària i sorrenca, i alguna Base Negativa (BNe) en granit. S'extregueren mostres del sediment per a posteriors anàlisis paleocarpològiques.

Fig. 9.-
Detall de l'estructura d'emmagatzament

Cal destacar la conservació diferencial del registre fòssil recuperat en aquesta unitat (Fig. 10). El 77.3% del material correspon a elements lítics, mentre que les restes ceràmiques i òssies suposen tant sols un 6.3% i un 0.5% respectivament. Aquesta conservació diferencial del material està relacionada no tant sols als fenòmens fisico-químics pròpiament dits, sinó també a que ens trobem davant un hàbitat.

Registre Fòssil Unitat -N- (Neolític)

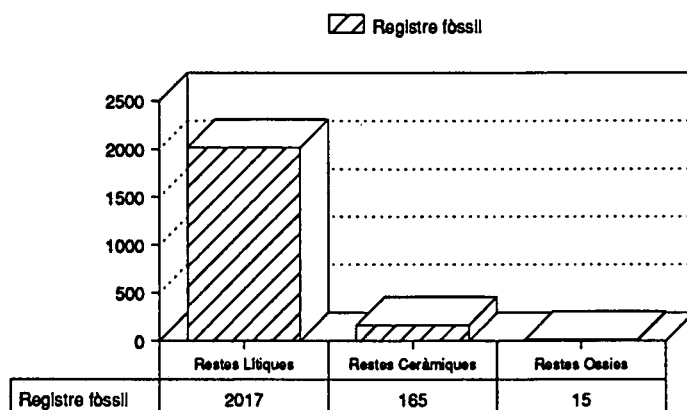

Fig. 10.-
Registre fòssil de la Unitat Arqueològica -N-

L'anàlisi preliminar de les categories lítiques documentades a la unitat arqueològica -N- (Fig. 11) ens mostra un predomini de les Bases Positives Fracturades (BPF), que suposen un 36.8% del total lític. A continuació destaquen les Bases Positives de Segona Generació (BP2G) i les Bases Positives (BP), amb un 19.1% i un 15.6% respectivament. La resta de categories que defineixen la Cadena Operativa lítica també són presents però en menor percentatge.

Categoria Objecte Unitat -N- (Neolític)

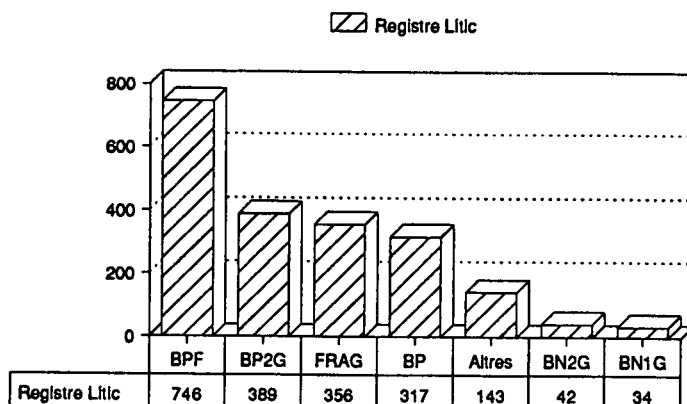

Fig. 11.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -N- : Categoria Objecte

Totes les matèries primeres emprades al jaciment de la Font del Ros són d'origen local, és a dir, procedents dels entorns immediats al jaciment. De la diversitat de matèries es dedueix que foren recuperats sistemàticament tots aquells materials que es trobaven més a l'abast, però de l'estudi de la gràfica presentada a la Figura 12 es pot deduir una certa selecció en l'obtenció dels recursos, siguent el sílex i el quars les matèries primeres dominants.

Categoria : Matèria Primera Unitat -N- (Neolític)

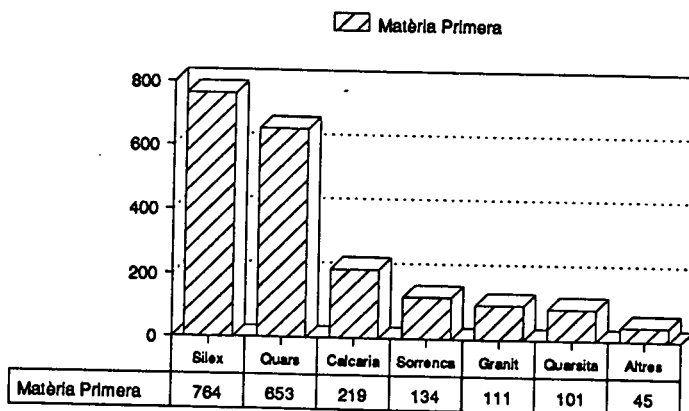

Fig. 12.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -N- : Categoria Matèria

La transformació del material (sílex i quars principalment) sembla haver-se efectuat al mateix jaciment, donat que ambdues matèries primeres tenen documentades totes les categories de la Cadena Operativa lítica (Fig. 13). En el cas del quars cal destacar la preponderància de les Bases Positives Fracturades, que representen més de la meitat del seu total. Aquest fet està lligat amb la duresa de les matèries primeres : no és el mateix tallar sílex que quars, ja que es fracturen diferent.

Associacions Matèria-Objecte Unitat -N- (Neolític)

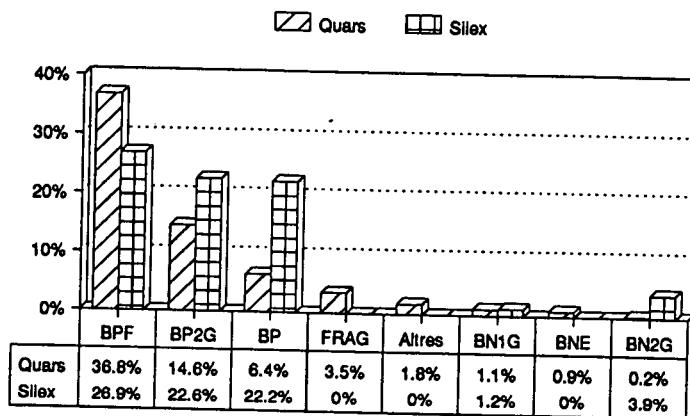

Fig. 13.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -N- : Associacions Matèria - Objecte

Pel que fa a la calcària, aquesta categoria és particularment significativa a la Font del Ros. Pot ser analitzada sota dues perspectives : d'una banda com a matèria primera que participa del procés de talla ; i de l'altra com intrusions antròpiques. L'11% del material lític és en calcària, del qual el 79.2% correspon tan sols a processos de fracturació que no presenten transformacions antròpiques evidents (Fig. 14).

Associació Matèria - Objecte Unitat -N- (Neolític)

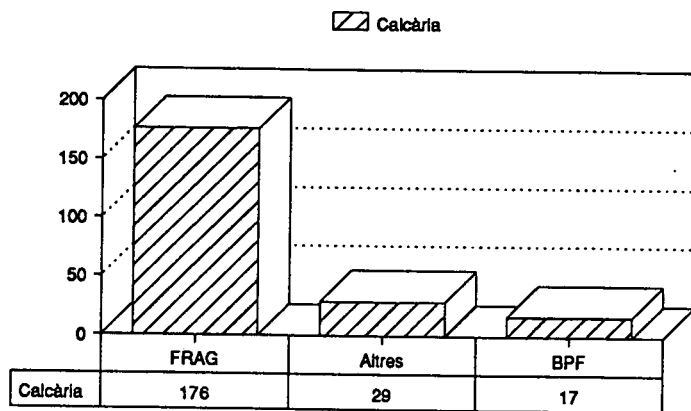

Fig. 14.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -N- : Associació Matèria - Objecte

Pel que fa al registre ceràmic ja s'ha comentat la pobresa del fins ara recuperat. A part del seu baix índex de freqüència, caldria destacar la seva mala conservació i la manca de formes identificables. Així doncs, tan sols disposem d'un 0.6% de carenes i un 1.8% de llavis, corresponent el 92.1% restant a fragments informes.

Les restes òssies són també poc representatives, constituint únicament el 0.5% del total d'objectes, de les quals un 20% són restes òssies determinables. Cal destacar la troballa d'una mandíbula humana associada a dos Bases Negatives de Segona Generació (BN2G) i a un fragment ceràmic. Aquest conjunt estaria relacionat a un enterrament humà, molt mal conservat en haver estat afectat pels remenaments de terres haguts poc abans d'inciar-se les tasques de recuperació arqueològica.

En conclusió,

- La principal problemàtica que presenta la unitat arqueològica -N- és la dualitat entre nivell arqueològic i sòl d'ocupació, la qual no es podrà resoldre fins que no s'hagi obert l'àrea que resta per excavar.

- Durant la campanya de 1989 es treballà en una zona marginal, donat que part de la unitat arqueològica -N- havia estat ja destruïda, a la vegada que geològicament es documentava en dues unitats geològiques diferents.

- L'excavació de les àrees que resten serà molt significativa per tal de completar la visió parcialitzada que es té d'aquesta unitat.

Els motius que ens impulsen a plantejar la hipòtesi que ens trobem davant d'un hàbitat són :

- Presenta continuïtat per la secció Sud, i les seves condicions de conservació semblen similars a les de l'àrea on es localitza el sòl d'ocupació, donat que geològicament presenta la mateixa dinàmica de funcionament.

- Presenta estructures aïllades, algunes de les quals (com les petites fosses) estan en contexte arqueològic. D'altres, com les estructures d'emmagatzament, es suposen també en contexte arqueològic, o al menys això es desprèn de les dades obtingudes.

- Es documenta tota una àmplia varietat de categories del registre fòssil.

II.2.- UNITAT ARQUEOLOGICA -SG-

Aquesta unitat es localitzà en una superfície total de 300 metres quadrats (Fig. 4), datada per Carboni 14 en 8150 ± 590 B.P. (UBAR-165). El context geològic en que s'inserta correspon al Conjunt C, format per lutites amb carbonats i oncolits.

Hom es planteja que la unitat arqueològica -SG- correspon a un sòl d'ocupació en base als següents aspectes :

- Els elements que el defineixen no han sofert processos tafonòmics importants, fet que permet afirmar que el registre arqueològic es troba en posició primària.

- El material arqueològic apareix clarament delimitat a nivell espacial, abarçant un espessor màxim que oscil·la entre els 5 i 10 cms., depenent de la dinàmica general del pendent, que tendeix a donar-li un major volum.

- Les variables orientació i pendent indiquen que els elements que componen la unitat arqueològica no estan orientats vers una direcció determinada.

- El pendent predominant és pla per a la major part dels objectes.

- En les estructures detectades, com ara les de combustió (fig. 15), hom troba representada l'associació de gairebé tots els elements que les defineixen com a tals (carbons, fragments i plaquetes cremades, ossos i silex cremats, etc...)

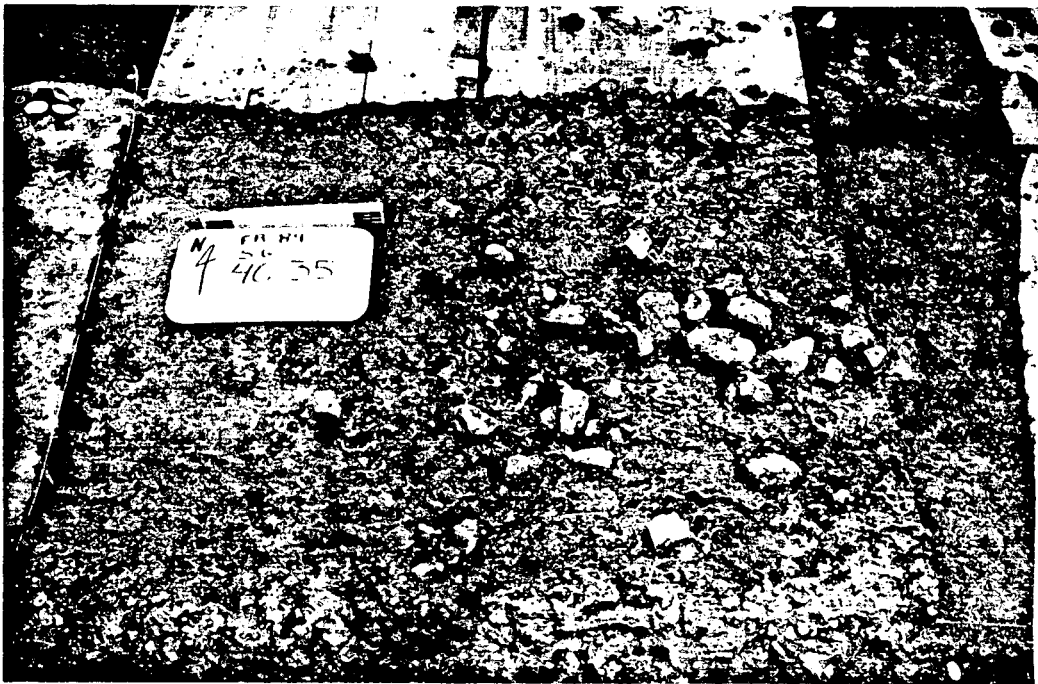

Fig. 15.-
Estructura de combustió documentada a la Unitat Arqueològica -SG-

Pel que fa al registre fòssil documentat en aquest sòl d'ocupació, de 9066 elements coordinats, el 78.5% correspon a objectes lítics, un 8% a restes òssies, i el 12.4% restant es distribueix entre les categories carbó, ocre i cargol.

El registre lític (Fig. 16) comprén totes les categories que conformen la Cadena Operativa, d'entre les quals destaquen les Bases Positives Fracturades (BPF) amb un 34% i les Bases Positives de Segona Generació (BP2G) amb un 27.5%.

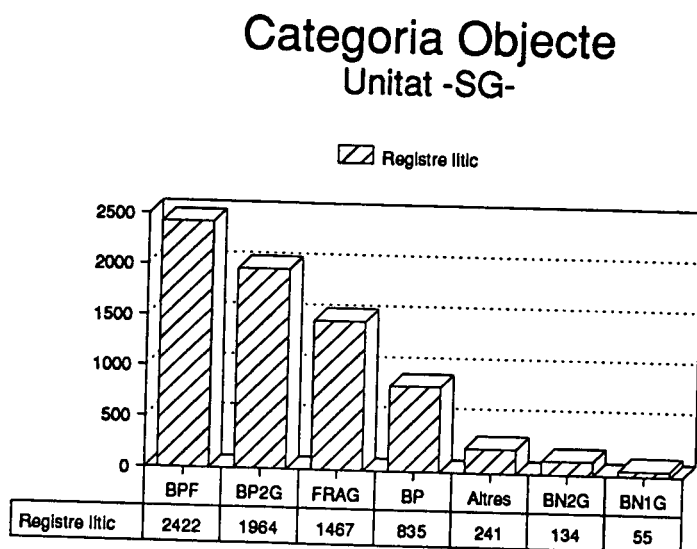

Fig. 16.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -SG- : Categoria Objecte

Pel que fa a les matèries primeres documentades (Fig. 17), sílex i quars són les categories jerarquitzants, amb un 35.5% i un 30.3% respectivament, seguides de la calcària amb un 22%.

Categoria Matèria Primera Unitat -SG-

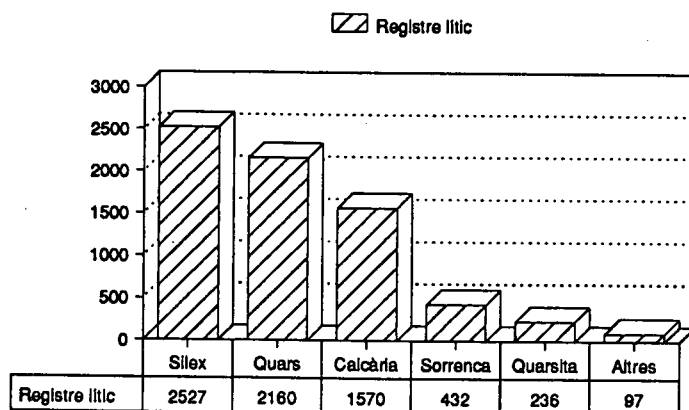

Fig. 17.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -SG- : Categoria Matèria

La categoria calcària presenta una major significació en el sòl -SG- que en la unitat arqueològica -N-, per quan forma part integrant de les estructures i aquestes es troben en millor estat de conservació a la unitat -SG-.

Si observem la taula de valors que relaciona les categories calcària i objecte (Fig. 18), comprovem que un 64.7% correspon a la variable "fragment". El 35.2% restant es distribueix entre les diferents categories de la cadena operativa lítica. L'interès pel procés de transformació d'aquesta matèria primera consisteix en que és en el sòl -SG- on s'ha constatat la presència de fragments de calcària amb un nòdul de sillex al seu interior, fet que fa suposar que l'objectiu final del treball era l'obtenció d'una matèria primera de major qualitat.

Associació Matèria-Objecte Unitat -SG-

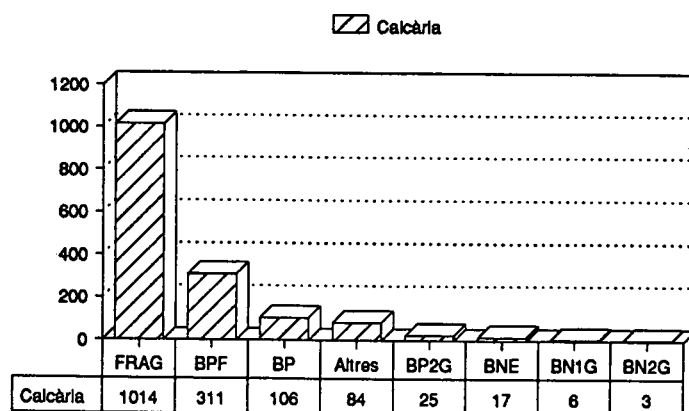

Fig. 18.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -SG-: Associació Matèria - Objecte

Són freqüents les Bases Positives, tant Fracturades com sense fracturar, pròpies del debastament d'aquests nòduls de sílex continguts a l'interior de les calcàries. Aquest fet ens explicaria també el per què es tallava aquesta matèria primera a la Font del Ros.

Pel que fa a les categories de la Cadena Operativa lítica derivades de la transformació de les matèries dominants, sílex i quars, (Fig. 19) destaquen les Bases Positives Fracturades (BPF) i les Bases Positives de Segona Generació (BP2G), seguides de les Bases Positives (BP). Tant sols matitzar que en el cas del sílex la categoria més representada són les BP2G (45.7%) i no les BPF (40.5%).

Associacions Matèria-Objecte Unitat -SG-

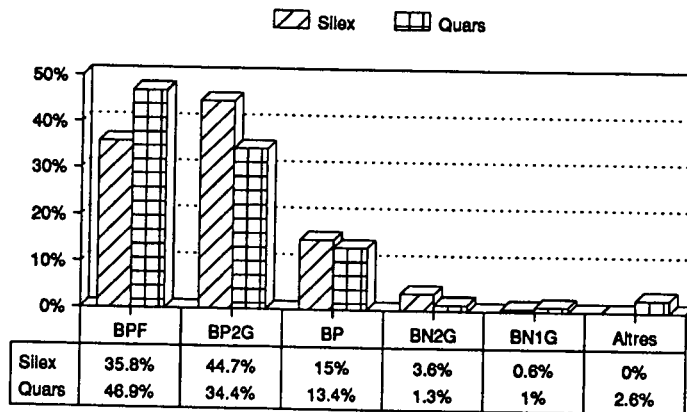

Fig. 19.-
Registre lític de la Unitat Arqueològica -SG- : Associacions Matèria - Objecte

Les restes òssies es troben més ben representades en aquesta unitat que en la -N-, fet atribuïble a un millor estat de conservació. Un 11% d'elles són determinables (majoritàriament pertanyents a denticions de cèrvol i cabra).

Les restes antracològiques es trobaven molt ben representades en el registre fòssil, fet que obligà a prescindir de la seva coordinació per tal d'alleugerir les tasques d'excavació d'urgència. Malgrat tot, varen ser sistemàticament recollides per sub-quadrats pel seu posterior estudi i determinació.

En Conclusió :

- La constatació de que estem davant d'un sòl d'ocupació, i la possibilitat de recuperar una gran part del mateix, és una oportunitat única a fi de documentar tant la forma de vida com la capacitat tecnològica d'aquestes comunitats del postglaciar.
- El comportament diferencial de les matèries primeres, tant en la seva selecció com posterior funcionalitat, permet que participin tant de les estructures que organitzen l'espai, com de les activitats quotidianes i la capacitat tecnològica del grup. Això ens permetrà evaluar i caracteritzar la Cadena Operativa Lítica.
- L'alt percentatge de Bases Positives de Segona Generació (BP2G) ens documenta un procés de debastament intens, fet que queda reforçat amb la presència de la resta d'elements que participen d'aquest procés.
- Les restes òssies configuren el segment pitjor conservat de la Cadena Operativa. Tot i així ens plantejem una hipòtesi dual :
 - a. Es tracta d'un aprofitament intensiu?. Són utilitzades aquestes restes com material de combustió?
 - b. La seva absència pot estar motivada per estar fortament atacats per processos físico-químics.

L'estudi tafonòmic que s'ha de dur a terme ens permetrà conèixer amb més profunditat aquesta problemàtica.

L'ESPAI COM A ELEMENT DINAMITZADOR DEL REGISTRE FOSSIL

Un dels aspectes bàsics en el que es pot incidir a la Font del Ros és el dels patrons d'organització social. Per tant, caldrà remarcar l'existència de concentracions significatives dels diferents elements, les quals indicaran l'existència d'un us diferencial de l'espai.

Com a anàlisi preliminar, ens hem plantejat explotar el quadern d'excavació pertanyent a l'àrea indicada a la Figura 20, sota la hipòtesi inicial de que existeixen concentracions de material significatives.

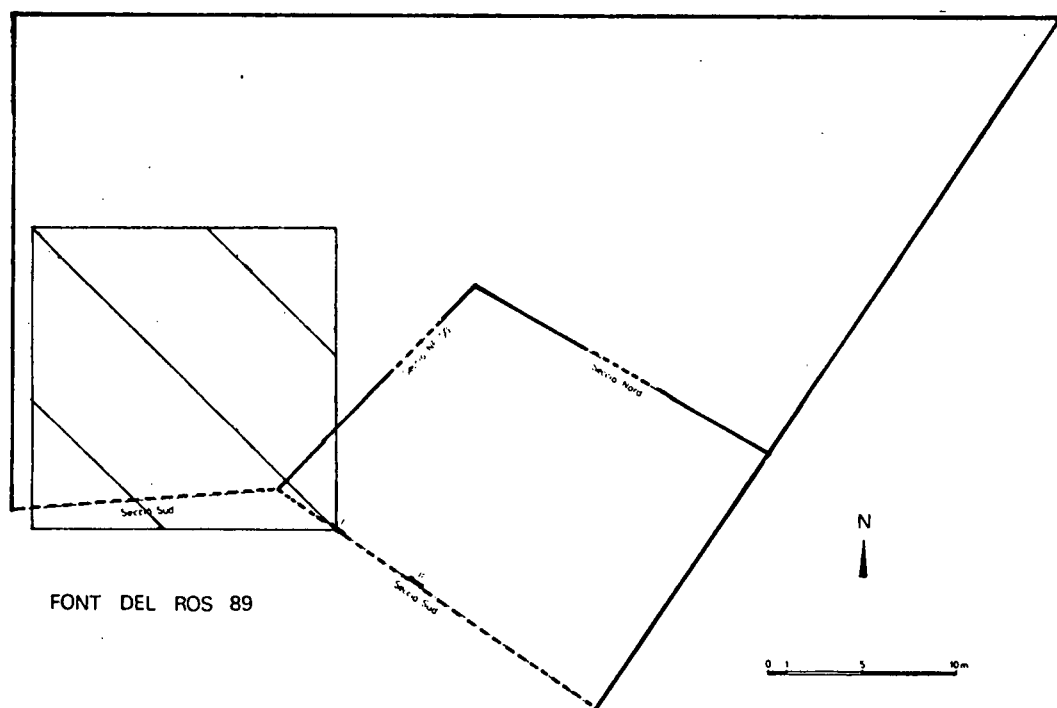

Fig. 20.-
Area de l'excavació a la que s'ha aplicat el test Dimanova

Si bé això ha estat documentat durant el treball de camp, seria bo contrastar-ho objectivament, pel que hem recorregut al test conegut com "anàlisi dimensional de la variança" o Dimanova², l'objectiu del qual és evidenciar matemàticament quina és la mida de l'àrea en la qual es mouen determinades concentracions.

El mètode matemàtic consisteix en esbrinar la variança màxima que resulta de l'adició d'elements en quadrícules de diferents àrees. Una vegada realitzats els càlculs oportuns, l'expressió gràfica dels resultats ens indica en quin lloc del jaciment i en quina mida d'àrea es detecten concentracions significatives d'una variable determinada.

La figura 21 correspon a la gràfica del total del registre arqueològic recuperat a la zona estudiada. En ella pot observar-se com la concentració més significativa es localitza en una àrea de 32 metres quadrats, a la zona NordEst del sòl -SG-, coincidint amb la presència d'una estructura de combustió.

²WHALLON, R. (1973), "Spatial analysis of occupation floors. I : The application of dimensional analysis of variance", *American Antiquity*, num. 38, pp. 266-278

WHALLON, R. (1974), "Spatial analysis of occupation floors. II : The application of nearest-neighbour analysis", *American Antiquity*, num. 39, pp. 16-34

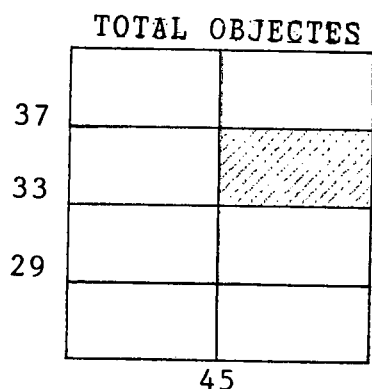

Fig. 21.-
Dimanova : Total del registre recuperat

Si establim la diferència entre restes lítiques i òssies (Fig. 22), s'observa com ambdues concentracions segueixen dinàmiques diferents, doncs les associacions més significatives del registre ossi tenen lloc al Sud de la zona estudiada, mentre que el registre lític es situa al Nord, ambdos en una superfície idèntica (128 metres quadrats).

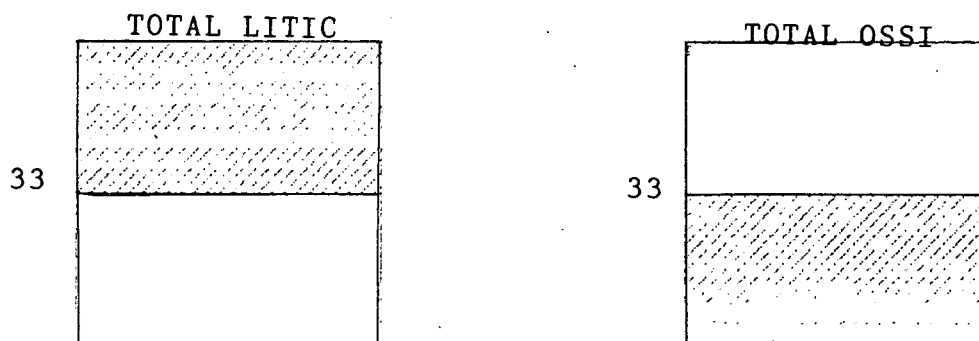

Fig. 22.-
Dimanova : Diferència entre restes lítiques i òssies

Les restes òssies, tant determinables com indeterminables, tenen tendència a concentrar-se en la mateixa zona (Fig. 23), és a dir, al Sud del jaciment. En conseqüència aquest espai és interpretat com una àrea dedicada a activitats domèstiques.

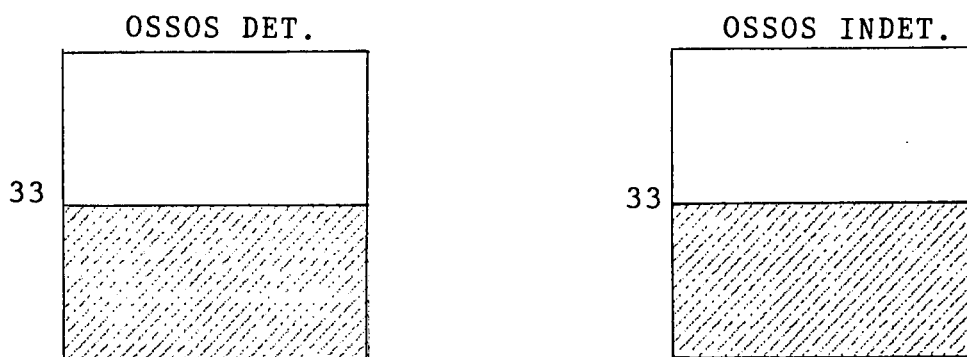

Fig. 23.-
Dimanova : Restes òssies

L'estudi de la concentració del registre lític pot abordar-se sota dues perspectives diferents :

- Considerant la matèria primera.
- Considerant el segment de la Cadena Operativa que ocupi.

Anàlisi de la Distribució de les Matèries Primeres

De l'estudi de les matèries primeres es desprén que no es distribueixen de forma homogènia ni aleatòria a la zona excavada, sino que es poden distingir tres models diferents per les diverses matèries primeres, segons el seu grau de concentració i la seva localització dins l'àrea excavada.

Model 1 (Fig. 24) : Caracteritzat per una àrea de concentració de 32 metres quadrats en que la única matèria representada de forma significativa és la quarsita. Aquesta concentració es situa al NordEst de l'àrea d'estudi.

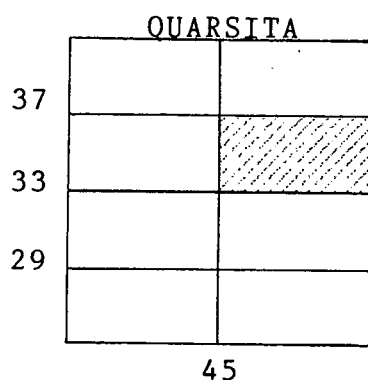

Fig. 24.-
Dimanova : Distribució de les matèries primeres . Model 1

Model 2 (Fig. 25) : Abarca una àrea de concentració significativa de 64 metres quadrats, tinguent el silex com a matèria primera representant. Es troba situada al SudEst de la zona excavada del sòl SG.

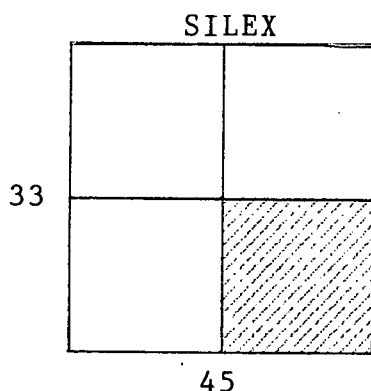

Fig. 25.-
Dimanova : Distribució de les matèries primeres . Model 2

Model 3 (Fig. 26) : Al Nord de l'àrea excavada s'evidencia una zona de 128 metres quadrats on es troben representades la calcària, la sorrenca i el quars.

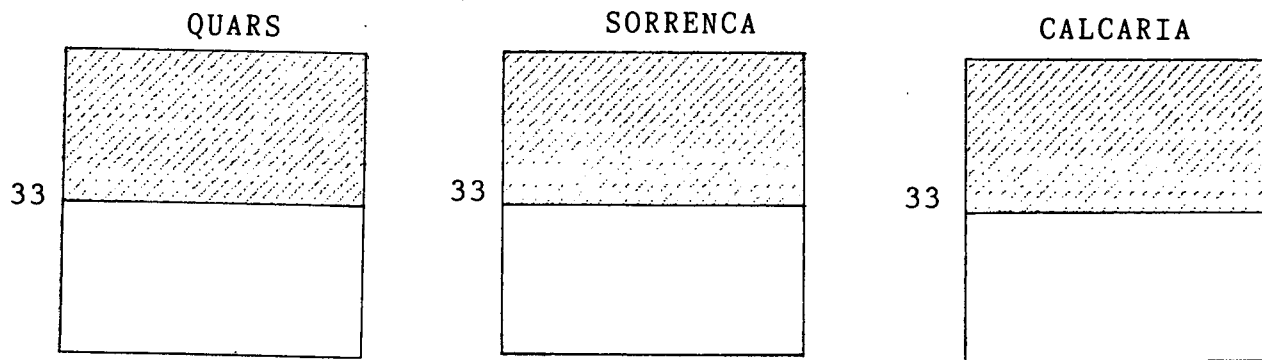

Fig. 26.-
Dimanova : Distribució de les matèries primeres . Model 3

*Anàlisi de la Distribució de les Categories
de la Cadena Operativa Lítica*

També les categories de la Cadena Operativa presenten heterogeneïtat, tant pel que fa a les àrees on es concentren cadascuna de les categories, com a la zona del jaciment on s'emplacen. A nivell global poden diferenciar-se també tres models de distribucions significatives :

Model 1 (Fig. 27) : Concentració de Bases Negatives de Segona Generació (BN2G) al NordOest del sòl d'ocupació.

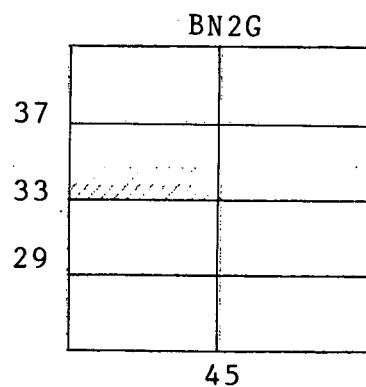

Fig. 27.-
Dimanova : Categories de la Cadena Operativa . Model 1

Model 2 (Fig. 28) : Agrupació significativa de Bases Positives de Segona Generació (BP2G) i Bases Negatives de Primera Generació (BN1G), localitzada al NordEst de la zona excavada.

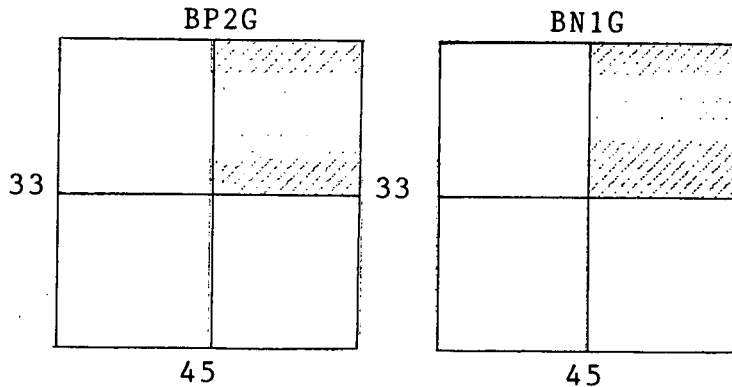

Fig. 28.-
Dimanova : Categories de la Cadena Operativa Lítica . Model 2

Model 3 (Fig. 29) : En ell s'observa com 4 categories del registre es distribueixen de manera significativa en una extensió de 128 metres quadrats. Podria diferenciar-se una primera agrupació a la zona Nord (BPF i Fragments), i una segona a la zona Sud (BP i Plaquetes).

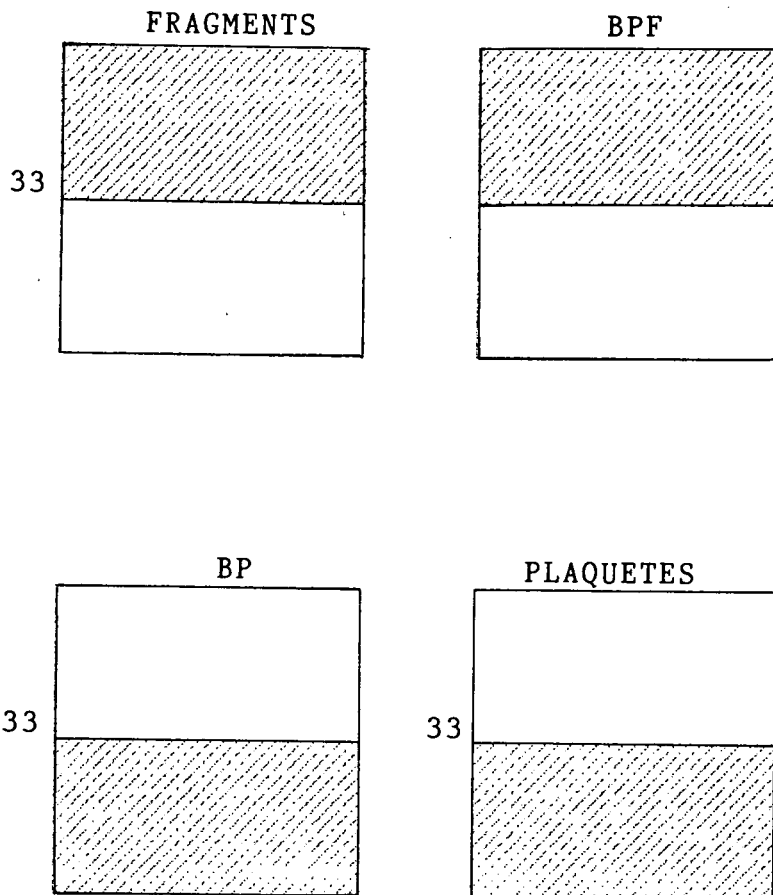

Fig. 29.-
Dimanova : Categories de la Cadena Operativa Lítica . Model 3

La correlació global de l'informació continguda al conjunt de les gràfiques ens informa a nivell interpretatiu de l'existència de dos models de concentració oposats entre si : el registre lític al Nord i el registre ossi al Sud, fet que interpretem com una evidència de l'ús diferencial de l'espai.

Les distribucions significatives observades en els elements integrants de la Cadena Operativa Lítica semblen evidenciar una nova jerarquitització de l'espai : la zona NordEst seria emprada per la transformació de la Cadena Operativa (BN1G i BP2G), mentre que el Sud i el NordOest serien dues zones diferenciades d'activitats domèstiques (BP i BN2G respectivament).

En conclusió, es pot parlar de les següents zones d'activitat diferenciades:

- Zona de transformació de la cadena operativa lítica, amb una extensió de 64 m² caracteritzada per la concentració de Bases Positives de Segona Generació (BP2G), Bases Negatives de Primera Generació (BN1G) i Bases Positives Fracturades (BPF), totes tres categories pròpies d'una zona amb la utilitat citada.

- Una zona d'activitat domèstica de 128 metres quadrats situada al Sud, amb les Bases Positives (BP) com a categoria més important, acompanyada de la concentració més significativa de restes òssies i plaquetes.

- Una segona zona d'activitat domèstica situada al NordOest, amb una àrea de 32 metres quadrats caracteritzats per les Bases Negatives de segona Generació (BN2G), categoria considerada per excelència com l'emprada per les tasques de transformació en les activitats domèstiques.

- Una quarta zona caracteritzada per l'aportació de materials lítics que no participen en la Cadena Operativa lítica, com són les calcàries i les sorrenques, amb una extensió de 128 m² situada al Nord de la zona estudiada. Coincideix en part amb la zona de transformació de la Cadena Operativa lítica.

Un estudi particularment interessant seria aquell que relacionés l'estudi tecno-morfològic del material lític, amb l'objectiu de constatar l'evolució tecnològica que han seguit els elements lítics de la unitat -SG- i els de la -N-, així com la variació de les matèries primeres i la seva explotació en les diferents unitats.

II.3.- UNITAT ARQUEOLOGICA -SGN-

D'aquesta unitat tant sols s'han pogut excavar un total de 26 metres quadrats, localitzats en un conjunt arqueològic conformat per argiles taronges molt plàstiques, pràcticament sense carbonats, que en l'estratigrafia general ha estat identificat com a conjunt D.

La secció Sud (Fig. 5) ens va evidenciar que aquesta unitat tenia continuïtat per la zona destruïda a causa del remenament de terres. Aquest fet ha estat determinant donat que els treballs de camp ens han aportat un numero molt escadasser de restes arqueològiques que no permeten documentar-la satisfactòriament. La informació disponible, excessivament sesgada, no permet ampliar-nos massa en el seu estudi.

Font del Ros (Berga) Unitat -SGN-

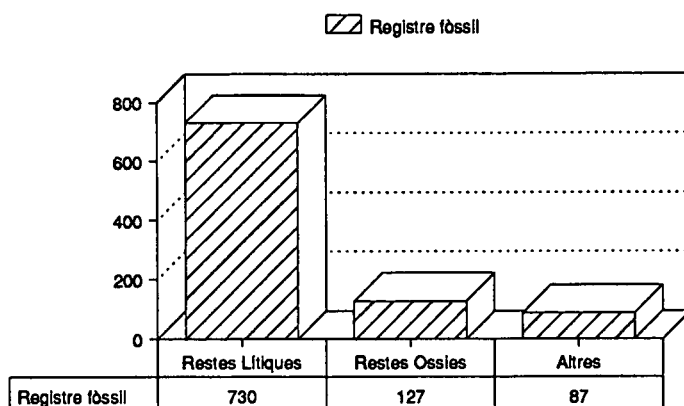

Fig. 30.-
Unitat arqueològica -SGN-. Registre fòssil

Dins el material lític (Fig. 31) dominen les Bases Positives de Segona Generació (BP2G) i les Fracturades (BPF) amb un 40.5% i un 38.9% respectivament. La resta d'elements completen les categories que componen la Cadena Operativa Lítica.

Categoria Objecte Unitat -SGN-

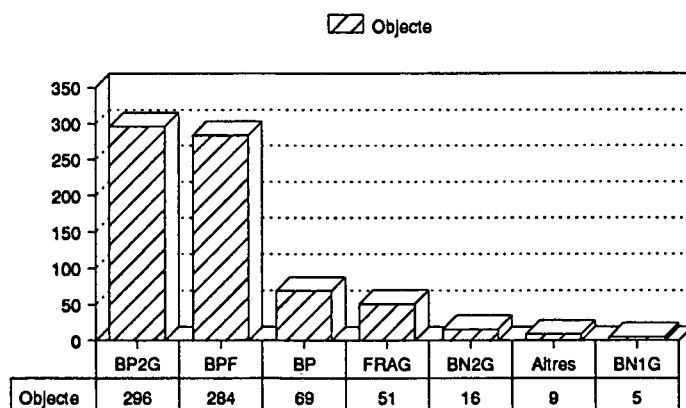

Fig. 31.-
Unitat Arqueològica -SGN- : Registre Lític

La freqüència de les matèries primeres (Fig. 32) es troba dominada pel sílex, que suposa un 53.1% del total, seguit del quars amb un 34.3%.

Categoria Matèria Primera Unitat -SGN-

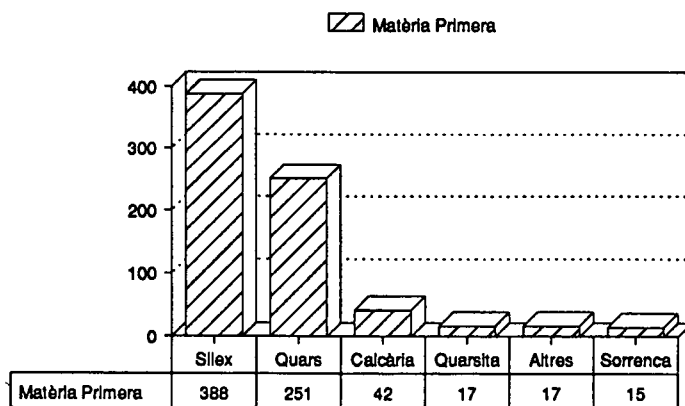

Fig. 32.-
Unitat Arqueològica -SGN- : Matèries Primeres

La associació entre les matèries primeres i els objectes (Fig. 33) indica com tant en quars com en sílex les categories més representades són les Bases Positives de Segona Generació i les Bases Positives Fragmentades. La resta de categories complerten la Cadena Operativa, fet que permet afirmar que es desenvolupaven tasques de debastament de la matèria primera.

Associacions Matèria-Objecte Unitat -SGN-

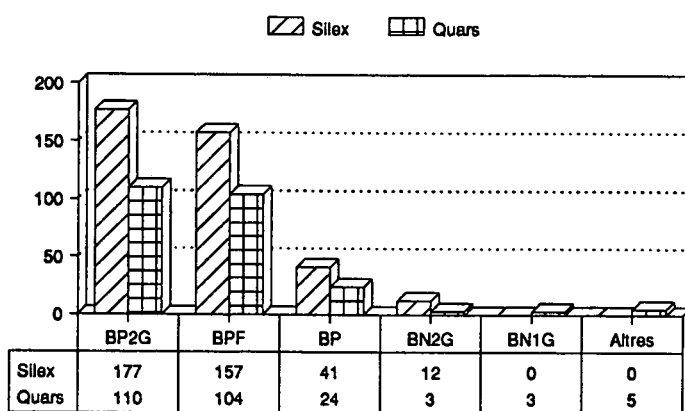

Fig. 33.-
Unitat Arqueològica -SGN- : Associacions Matèria - Objecte

Pel que fa al registre ossi, la majoria corresponen a restes indeterminables (88.1%), havent-hi tan sols 15 restes identificables.

Les restes antracològiques son escadosseres, i les documentades eren de petita mida i per tant difícilment recuperables.

III.- CONSIDERACIONS FINALS

L'importància de la Font del Ros ve donada per la seva singularitat, ja que presenta a la seva seqüència estratigràfica dos moments de canvi, bàsics tant per entendre la dinàmica de les societats caçadores-recol.lectores finals, com pel que fa a les societats agrícoles-ramaderes incipients.

La seva imminent destrucció a causa del creixement urbanístic de la ciutat de Berga provoca que s'hagin de pendre decisions respecte la valoració de si cal o no aprofundir en l'estudi d'aquest patrimoni cultural, i si és rentable la inversió econòmica que comporta davant els resultats científics que s'en poden extreure.

Som conscients que aquest punt en definitiva és una decissió política, però com a científics creiem poder donar arguments que justifiquen tant el treball fins ara dut a terme com les actuacions que es preveuen per un futur immediat.

La unitat SGN pot correspondre tant a un moment del Paleolític Superior com a un Mesolític Antic. L'escàs registre fòssil que s'ha pogut documentar en aquesta darrera unitat no ens permet ser més explícits pel que fa a la seva atribució crono-cultural. Tant sigui una o altra la seva posició cronològica, no resta interès als treballs que es puguin dur a terme.

Que la Unitat Arqueològica -SGN- sigui a la que es fa menys referència no és per cap consideració científica respecte les seves possibilitats o importància, sino per ser aquella sobre la que fins ara menys s'ha actuat, degut bàsicament a que la microtopografia del terreny remiteix la localització d'aquesta unitat a zones que o bé han estat destruïdes (Fig. 3) o bé resten encara per excavar.

Constantment es fa referència a la manca de coneixements pel que fa als hàbitats neolítics, en la seva major part destruïts per les distintes activitats de l'home actual. La Font del Ros presenta en el seu registre arqueològic una ocupació d'aquest període, que un cop analitzada podrà aportar llum a les investigacions que sobre aquesta modalitat ocupacional s'estan duent a terme.

Els arguments que justifiquen que les restes documentades a la Font del Ros corresponen a un hàbitat neolític ja han estat sintetitzats en l'apartat de conclusions de la Unitat Arqueològica -N-, però voldriem remarcar la continuïtat que presenta al llarg de tota la secció Sud (Fig. 5) i que fem extensible a l'àrea que resta per excavar. Així mateix, les escasses estructures que han restat in situ (fosses, base d'estructures d'emmagatzament -Fig. 3-) i els diferents elements del registre fòssil, indiquen que ens trobem davant d'un model d'organització social que podríem calificar d'hàbitat.

La dualitat amb que es presenta (Nivell Arqueològic - Sòl d'ocupació) ve donada pel contexte geològic que conté a la Unitat Arqueològica -N-. Si tenim en compte que al Sondeig 4 dels treballs arqueològics de 1988 apareix el conjunt geològic B amb una certa potència, és lògic inferir que el seu comportament en gran part de l'àrea que resta per excavar serà el d'un sòl d'ocupació.

No analitzarem de forma detallada en aquest apartat les particularitats de cadascuna de les unitats arqueològiques, però sí ens agradaria incidir en un dels aspectes que considerem més relevant. Es tracta de la forma tant peculiar com s'han conservat aquestes restes arqueològiques, al menys pel que fa a les unitats -N- i -SG-, presentant poca potència (entre 5 i 10 cms. de gruix), a la vegada que documenten acumulacions de materials. Ens estem referint al concepte de sòl d'ocupació.

Malgrat que son varies les propostes que es poden fer tant pel que fa a la periodicitat com al temps de durada de les activitats que han donat lloc a la formació d'aquest registre, és evident que és en aquesta modalitat de sòl d'ocupació on podem incidir de manera més intensa per conèixer tant les formes de vida com la organització social o el grau de desenvolupament tecnològic amb que aquestes societats incideixen en el seu medi.

Som conscients que els processos tafonòmics al llarg del temps han sesgat algunes parts d'aquest registre, però aquest és un aspecte intrínsec de la disciplina arqueològica, i com ja tots sabem la importància d'un jaciment no radica en el numero o espectacularitat dels materials recuperats, sino com són interrogats els materials per part del científic, ja que aquests no parlen per si mateixos.

Un exemple del que estem dient el trobem en la categoria òssia del registre fòssil. Així doncs, malgrat poder tenir sesgat tot el segment que conformaria la cadena operativa óssia, la funcionalitat, les estructures i les restes òssies documentades conformen un trenca-closques que ens permeterà conèixer els buids existents, així com els motius que l'han provocat.

Per tant, el grau de fracturació tant elevat que es documenta al sòl d'ocupació -SG- a nivell de restes òssies, pot tenir varies interpretacions :

- Aprofitament exahustiu de totes les parts dels recursos animals amb una fracturació intensiva.
- Aportació diferencial al lloc d'ocupació.
- Una funcionalitat vinculada a processos de combustió.
- Alteracions físico-químiques.

La delimitació dels espais buits que tenim en el coneixement d'aquest registre ens permetrà conèixer si un o varis d'aquests factors ha actuat, i en cas positiu, quin d'ells. Si pel contrari ens plantejem d'entrada que el sesgament que presenta aquest registre està degut a una evident mala conservació del mateix, estem el·lidint tot un conjunt d'hipòtesis alternatives que són igualment viables. Tan sols cal recordar la gran quantitat d'ossos alterats tèrmicament, així com l'espai físic on es documenten les principals concentracions, per poder evaluar la fatalitat d'un plantejament d'aquest tipus.